

YUCOM Komitet pravnika za ljudska prava / Lawyers' Committee for Human Rights
17 Svetogorska Street, 11000 Belgrade, Republic of Serbia
Tel/Fax: +381 11 33 44 235; 33 444 25; 3238 980
e-mail yucomoffice@gmail.com www.yucom.org.yu

Govor mržnje u Srbiji

Ovaj broj podržan je od
National Endowment for Democracy

Newsletter No.1

Napadi na Sonju Biserko kao klasičan primer govora mržnje prema braniteljicama ljudskih prava

Pod *govorom i aktima mržnje* danas u savremenom svetu podrazumeva propagiranje, veličanje ili opravdavanje zločina počinjenog prema društvenim grupama ili njihovim pripadnicima usled njihove rase, boje kože, vere, nacionalnog odnosno etničkog porekla, pola, seksualne orijentacije, imovinskog, zdravstvenog ili bračnog stanja, roditeljskog statusa, političkog opredeljenja, godina života ili drugih ličnih osobina ili podsticanje vršenja takvih zločina; iznošenje ili prenošenje ideje o superiornosti ili potčinjenosti jedne društvene grupe ili njenih pripadnika; korišćenje pozdrava, isticanje simbola odnosno upotrebljavanje drugih sredstva koja mogu da prouzrokuju remećenje javnog reda i mira a koja podstiču na mržnju prema društvenim grupama i njenim pripadnicima i ispisivanje poruka ili simbola diskriminatorne sadržine na javnim mestima.

Govor i akti mržnje često za posledicu imaju i vršenje krivičnih dela sa elementima nasilja čiji je motiv mržnja prema određenom svojstvu odnosno pripadnost određenoj grupi nekog lica odnosno *zločina iz mržnje*. U tom smislu, zločin iz mržnje, iako tako nije utvrđeno u zakonodavstvu Srbije, u pojedinim zemljama jeste kvalifikovani oblik svih krivičnih dela sa elementima nasilja.

Braniteljke ljudskih prava godinama su već mete *konstantnih kampanja, zbog aktivnosti kojima se bave i vrednosti za koje se zalažu*. Direktni napadi protiv njih sporovode se od strane i štampanih i elektronskih medija, političara, analitičara a oni se često dešavaju i u samoj Narodnoj skupštini, što ima veliki uticaj na formiranje stereotipa protiv njih u javnom mnenju.

Komitet pravnika za ljudska prava
Svetogorska 17, 11000 Beograd, Republika Srbija, Tel/Fax: +381 11 33 44 235; +381 11 33 444 25;
e-mail yucomoffice@gmail.com www.yucom.org.yu

Najuticajnije NVO u Srbiji uglavnom vode žene, koje se kroz aktivan i konstantan javni angažman, hrabro se bave gorućim temama koje opterećuju današnje Srpsko društvo, kao što su to na primer: ratni zločini, tranziciona pravda, Kosovo, organizovani kriminal, korupcija i dr. Najznačajnije braniteljke ljudskih prava na čelu NVO su: **Nataša Kandić** (Fond za humanitarno pravo), **Staša Zajović** (Žene u crnom), **Sonja Biserko** (Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji), **Biljana Kovačević - Vučo** (Komitet pravnika za ljudska prava) i **Borka Pavićević** (Centar za kulturnu dekontaminaciju).

Napadi na braniteljke ljudskih prava često predstavljaju direktne i indirektne oblike **govora mržnje**. Govor mržnje je često praćen i **nasiljem iz mržnje**, kako prema njima samima tako i prema drugim članovima navedenih nevladinih organizacija. Metodologija ovih napada varira od direktnog fizičkog nasilja i otvorenih pretnji do stvaranja **atmosfere mržnje** prema braniteljicama ljudskih prava i do stvaranja osećaja njihove nesigurnosti. Na taj način vrši se njihova stigmatizacija, a braniteljke ljudskih prava su izložene stalnoj i permanetnoj opasnosti.

Drugu polovinu septembra meseca obeležila je snažna kampanja govora mrženje prema **Sonji Biserko**, predsednici Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji.

Povod za ove ne samo nekritičke, već i napade koji obiluju govorom mržnje i nasiljem iz mržnje, otpočeli su iz pera jednog od političkih analitičara bliskog DSS-u **Slobodana Antonića**, koji je u listu **Pečat**,¹ 12. septembra 2008. godine, naveo čitav niz stavova, koji su u sebi sadržali „govor mržnje“, a sve povodom **Izveštaja Helsinškog odbora za ljudska prava za 2007. godinu**, u kojem se između ostalog kritički govori o **negativnoj ulozi** srpske nacionalističke elite, posebno profesora Pravnog fakulteta u Beogradu. Tim povodom organizovana je cela orkestrirana propagandna mašinerija, koja se kroz skoro sve medije, umesto kritičkog osvrta na Izveštaj, posvetila verbalnom progonu i hajci na predsednicu Helsinškog odbora za ljudska prava Sonju Biserko a Izveštaj Helsinškog odbora proglašen je **spiskom nepodobnih koje treba odstraniti**. Bazirajući svoju „kritiku“ na ovakovoj premisi koja unapred diskvalifikuje svaki razgovor, otvoren je veliki prostor za govor mržnje i pozivanje na nasilje protiv **Sonje Biserko**.

Predsednica Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji
Sonja Biserko

B. K. Vučo, Borka Pavićević, Sonja Biserko
i drugi članovi Kolaicije za toleranciju
januar 2008. godine

U ovoj masivnoj kampanji teško je bilo izdvojiti sve tekstove protiv **Sonje Biserko** koji su bili plasirani u srpskim medijima i koji su u sebi sadržali govor mržnje. Zato izdvajamo samo najkarakterističnije. Ističemo i činjenicu, da su **svi mediji** bili uključni u ovu orkestriranu kampanju s tim što su u nekima od njih, ovi napadi bili više sofisticirani i manje brutalni.

¹ Ovaj nedeljnik je u vlasništvu Milorada Vučelića, generalnog direktora RTS-a u vreme ratova u bivšoj Jugoslaviji i njemu bliskih bliskih saradnika.

U dnevnom listu **“Pravda”** od 24. septembra 2008. akademik i profesor Pravnog fakulteta u Beogradu **Kosta Čavoški**, uporedio Helsinški odbor sa inkvizicijom i naglasio da Sonja Biserko hoće novi Goli otok², Tako akademik Čavoški „nije iznenađen što u izveštaju Helsinškog odbora postoji rang lista nepodobnih profesora, pisaca i novinara, a ni što je on na tom spisku. ... Čudi me da Sonja Biserko nije otišla korak dalje i preporučila iznova uspostavljanje koncentracionih logora, poput Golog otoka, što je najpraktičniji način izopštenja nepodobnih”... – izjavio je Čavoški i objasnio zbog čega je „Helsinški odbor gori od srednjovekovne inkvizicije“. Prema Čavoškom ...”Rimski papa je polovinom XVI veka utvrdio indeks zabranjenih knjiga, pre svega onih koje su smatrane jeretičkim. Dela Nikole Makjavelija su preko 300 godina bila na tom indeksu. Međutim, katolička crkva je na taj spisak stavljala samo knjige, a ne i ljude. Za razliku od pape, Sonja Biserko, baš kao nekad boljševici i Titovi komunisti, ne zabranjuje knjige, već ljude“.

U **istom dnevnom listu**, 26. septembra 2008. godine, **Isidora Bjelica** se u tekstu pod naslovom **„Biserkini biseri”**, priključuje horskoj propagandi, koristeći sve postojeće negativne stereotipe, uz dodatno omalovažavanje same Sonje Biserko. Isidora Bjelica je multimedijalna „zvezda” koja na svaku temu i uvek ima nešto da kaže. Svoj tvrdi nacionalizam prikriva prepoznatljivom provokativnošću, ekscentričnošću, a govor mržnje koji najčešće koristi prikriva slobodoumnnošću. Prema Bjelici, Izveštaj Helsinškog odbora za ljudska prava je „...najnoviji popis osoba za odstrel”... koji ... „pre svega govori o stanju njenog mozga i o istinskom stanju ljudskih prava u državi gde polupismeni, totalitarni, paranoidni pamfleti mogu biti publikovani, a da na njih ne reaguju državni organi zbog širenja nacionalne mržnje, targetiranje ljudi i pozivanje na njihovo ukljanjanje i cenzuru”... „Da je *drugarica*³ Biserko opičila o ledinu, bilo je jasno svakome ko iole prati njen rad. Boris Tadić još nije shvatio da ovo što drugarica Biserko radi najviše šteti njemu, a ne nama pobrojanim u ovom izveštaju za odstrel i eliminaciju.” Dok se u UN čine naponi oko diplomatske ofanzive borbe za KiM, drugarica Bisa na koricama svoje helsinške sapunice prikazuje Srbiju kao glečar bez Kosova i Metohije što je pre svega protivustavno.” “Ovakav i ovoliki popis ljudi za koje drugarica Biserko traži izoštenje i ukljanjanje, jeste pre svega dokaz teškog paranoidnog stanja pomenute drugarice koja u svim tim ljudima vidi teoriju i praksu zavere, što bi u svakom civilizovanom društvu rezultiralo davanjem adekvatne besplatne medicinske pomoći od strane nadlaženog ministarstva.”...”Veliko je pitanje kako će ova budalaština biti primljena od strane nadležnih dotične drugarice – Soroša i ostalih škrtih sponzora. Ako neko treba da se zabrine za ovaj somnabulni iskaz teške paranoje, onad je to upravo Predsednik⁴ jer ova knjižurina je pre svega nož u leđa njemu.”

U dnevnom listu **„Pravda”** od 26. septembra 2008. **Milorad Vučelić**, bivši generalni direktor Radio televizije Srbije, u vreme najjače ratne propagande pod naslovom: **„E, da su živi Ajhman, Himler i Pavelić”**, navodi između ostalog: „...Izgleda da su Srbi odavno oguglali na svaku antisrpsku nepodopštinu, a posebno na one koje dolaze od Sonje Biserko i njenih družebenica, poznatijih kao „četiri jahčice apokalipse”⁵ san svih specijalnih službi u pohodi na Srbiju je gotovo u

² Goli otok je osnovan posle raskida sa SSSR-om i postao je pojam torture nad neistomišljenicima

³ „Drugarica“ Biserko je jedna od najčešćih „duhovitosti“ na račun predsednice HOPS-a koja se u toku kampanje protiv nje koristila s očiglednom namerom da se Sonja Biserko diskvalifikuje kao aparatčik diktatorskog komunističkog režima, odnosno kao toatalitarna osoba koja se bori protiv ljudskih prava za totalitarizam i diktaturu.

⁴ Misli na predsenika Borisa Tadića

⁵ Misli se na aktivistkinje NVO: Sonju Biserko, Natašu Kandić, Biljanu Kovačević Vučo i Borku Pavićević“

YUCOM

Komitet pravnika za ljudska prava

Svetogorska 17, 11000 Beograd, Republika Srbija, Tel/Fax: +381 11 33 44 235; +381 11 33 444 25;
e-mail yucomoffice@gmail.com www.yucom.org.yu

potpunosti ostvaren kada su mediji u pitanju po uzusima novog srpskog novinarstva žrtve imaju manje prava od nastavljača metoda inkvizicije i čistki.

Tako Vučelić, svoje napade u kome svesno širi netoleranciju i mržnju prenosi i na druge predstavnice nevladinog sektora, odnosno na *branitelje ljudskih prava*. Povodom gostovanja Sonje Biserko u medijima, Vučelić, bez većih pretenzija da prikrije zavist i zlovolju, kvaziironično napada Sonju Biserko kako joj ni to nije dovoljno i kako se žali da je ima malo u medijima, a ... „jedino se na B92 razumljivo ne žali jer je ta televizija deo združenog odreda organizovanog u cilju zajedničkog antisrpskog poduhvata. Oni su u tesnom sadejstvu na istom poslu”. Takođe, Vučelić ističe ...“Da se kojim slučajem osvetoljubivi Jevreji nisu usudili i pogubili Ajhmana, on bi bio viđen gost naših televizija i novina. Kakvu su priliku propustili Ante Pavelić i ustaša Ljubo Miloš te ustaški doajen Artuković što su skončali, oni se ne bi skidali sa naših televizijskih ekrana. U Srbiji bi svi tvorci i egzekutori Aušvica i Jasenovca bili prave medijske zvezde... . . .”Dobili bi priliku da ih razumemo i da samo prihvatimo njihovu „argumentaciju”. Nije dobro da se ustaše i gestapovci samo etiketiraju. Nedoklana pretekla žrtva i dželat!... A sve principijelno i profesionalno, da strana koja likvidira i kolje ima mogućnost i da obrazloži svoj stav.” „...medijska zvezda Sonje Biserko će uz njih (ratne zločince) nešto potamneti. Na srpskim televizijama i u srpskim novinama moći će oni naširoko i nadugačko da objašnjavaju i obrazlažu zašto su ubijali, mučili, istrebljivali i klali Srbe, jevreje i Rome.”

Tako je Sonja Biserko postala centralno mesto nekritičkih napade svih, kako štampanih, tako i elektronskih medija. Poslednjeg dana septembra, stotinak pripadnika Narodnog pokreta 1389. prošetalo je od Trga Republike do prostorija Helsinškog odbora za ljudska prava kako bi predsednici Odbora Sonji Biserko “navodno” predali protesno pismo, kukasti krst i kartu Srbije. Uzvikujući „Kosovo je Srbija, ne treba nam Unija“, uz salve zvižduka i lupanje po vratima Odbora, demonstranti su pozivali Biserko da izađe i primi „poklon“. Protestanti su se najpre, 71. dan zaredom, okupili na Trgu republike ispred transparenta podrške Radovanu Karadžiću, i protestnog govora u kom je Sonja Biserko nazvana „*saradnikom okupatora*“ i „*mržiteljem svog naroda*“. Time se ovaj protest, koji je bio prepun govora mržnje pretvorio i u *zločin iz mržnje* kroz neposrednu ličnu pretnju Sonji Biserko ali i ostalim članovima Helsinškog odbora za ljudska prava. Svi mediji, bez izuzetka, o ovom agresivnom napadu su izvestili kao protestu “bez incidenata”.

Već 30. septembra 2008. godine, YUCOM i Žene u crnom su uputile *pismo solidarnosti* sa Sonjom Biserko, koga je istog dana podržalo više od 30 nevladinih organizacija, povodom vandalskog napada na Helsinški odbor od strane nasilničke grupe koja sebe naziva Pokret 1389. Tražeći prijem kod predsednika Srbije Borisa Tadića i Ministra unutrašnjih poslova Ivice Dačića, ove nevladine organizacije su ih i podsetile, da danima ne postustaje medijska haranga protiv Sonje Biserko povodom Izveštaja o stanju ljudskih prava Helsinškog odbora za 2007. godinu, te da je Sonja Biserko bez ikakve reakcije i zaštite izložena neviđenom pritisku, diskriminaciji i šovinističkim ispadima... te da se Sonji Biserko, u harangi u ime tobožnje odbrane prava na stav, zapravo negira pravo na sopstveni stav i poziva na direktan linč protiv nje kao otpadnice od „homogenog srpstva“, te da se preko zastašivanja Sonje Biserko, zastrašuju svi oni koji se sećaju i koji žele da obelodane činjenice i zahtevaju odgovornost za zločine počinjene u ime svih nas tokom 90-tih, jer je napad na nju pokušaj da se zataškaju činjenice koje su iznesene u Izveštaju.

YUCOM

Komiteo pravnika za ljudska prava

Svetogorska 17, 11000 Beograd, Republika Srbija, Tel/Fax: +381 11 33 44 235; +381 11 33 444 25;
e-mail yucomoffice@gmail.com www.yucom.org.yu

Nevladine organizacije su takođe pozvale državne organe da konačno počnu da poštuju Ustav i zakone ove zemlje i da prestanu da tretiraju pravna pitanja kao ideološka i politička i da u skladu sa Ustavom i zakonima ove zemlje, što podrazumeva i ratifikovane međunarodne dokumente, da konačno počnu da primenjuju odredbe koje se odnose na **zabranu rada** i **delovanja** onih organizacija koje u svom radu promovišu ideje mržnje, diskriminacije, rasizma i svih drugih oblika netolerancije i mržnje, i to bez politikanstkih kalkulacija i špekulacija.

Tokom celog oktobra nastavljeni su napadi i govor mržnje u medijima na Sonju Biserko predsednicu Helsinškog odbora za ljudska prava. Jedan od najtežih napada, objavljen je u nedeljniku *“Tabloid”* u tekstu *“Skuplji borci nego ljudska prava”* i *“Lezbijka koja se sveti”* “novinarke” **Milice Grabež**, u kome se Sonja Biserko se direktno optužuje da je hrvatski špijun, da napada i seksualno uznemirava pripadnice istog pola, u tekstu je javno objavljena i adresa njenog stanovanja, a njeni bliski rođaci se proglašavaju pripadnicima hrvatskih vojnih jedinica iz ratova tokom devedesetih godina.

Dnevni list *“Pravda”* od 4. 10. 2008. u tekstu **Olge Stojanović**, *„Odbrana Sokratova i smrt”*, kolumnistkinja Olga Stojanović, koristi slučaj Sonje Biserko da se obruši na braniteljke ljudskih prava, koja su i do sada često bili meta njenih komentara. Olga Stojanović, između ostalog piše....„Dame su želele prosperitet neslućenih razmera i njima je domovina postala mala, pa su pronašle veliku, nadajući se, da će u šezdestim sopstvenog života, biti slavne kao Simon de Bovoar.”... Obrušujući se na one koji brane Sonju Biserko, Olga Stojanović navodi: ...“Kao da je sporno šta će štampa i mediji koje preziru, na sebi svojstven način, komentarisati Izveštaj, lik, delo, šlic na suknji i ne helsinške attribute ove, odista značajne, ali nedarovite žene komunistkinje. Doduše salonske. Te se u takvom kontekstu, srpski Kundera, alijas, Momo Kapor, naziva *„opasnim klovnom”* (Biljana Kovačević⁶) samo iz dva razloga: što je upotrebio termin „Šiptar” i što je uspeo da ostane duhovit i u poznim godinama i negde napisao kako se „Sonja Biserko nikada neće probuditi lepa i pametna!”...Pitam se, kako je dopušteno i legitimno da se ovaj „brend” srpskog literarnog kozerstva i poetike urbane moderne, sme nazivati „klovnom”, a Sonji Biserko se ne sme ni u metafori, osporiti ono što je sporno, a to su: pamet i lepota?! Međutim kad nekog brani Kovačević (lepa i pametna, a i služi se žargonom) – onda je sve dopušteno, pa i da se odstrele Vučelić⁷, Tijanić⁸, a afirmiše svaki citat, „ibidem” i fus – nota, njenog klijenta, Vladimira Popovića⁹”.

Međutim, hajka protiv Sonje Biserko se nastavila. Već 6. oktobra 2008. godine, dnevni list *„Kuriri”* objavljuje pismo prvooptuženog za ubistvo premijera Zorana Đinđića pod naslovom *„Prozivka podguzne muve”* u kojem Ulemek, pozivajući se na **pravo na stav** iznosi čitav niz **najvulgarnijih** i **najprimitivnijih** kvalifikacija u odnosu na **Sonju Biserko**, predsednicu **Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji**.

⁶ Predsednica Komiteta pravnika za ljudska prava, YUCOM

⁷ U vreme ratova u bivšoj Jugoslaviji bio generalni direktor Radio televizije Srbije. Protiv njega nikada nije vođen krivični postupak iako je baš u njegovo vreme RTS bila najmonstruoznija propagandna mašinerija. Obogatio se pod sumnjivim okolnostima i danas uživa ugled jedne od značajnijih javnih ličnosti.

⁸ Bespogovorni sluga svakog režima. Bio ministar za informisanje u vreme Miloševića, u valdi Mirka Marjanovića, savetnik za medije predsednika SRJ Vojislava Koštunice, sada generalni direktor javnog radiodifuznog servisa RTS.

⁹ Vladimir Beba Popović, blizak saradnik premijera Đinđića, u Đinđićevoj vladi bio sekretar biroa za komunikacije, nakon atentata na premijera prskribovan do te mere da mu je bila ugrožena osnovna bezbednost. YUCOM je vodio njegov slučaj kao strateški slučaj ugrpžavanja osnovni ljudskih prava i bezbednosti.

I kad bi se ignorisale uvredljive rečenice i reči koje imaju za cilj da diskvalifikuju gospođu Biserko, kao što su na primer: „nepismena larva“, „matora, ružna, nedojobana, ohola“, ... „kada se ujutru pogleda u ogledalo i vidi na šta liči, mrzi ceo svet, a ponajpre sebe“..., ostalo bi ono što je mnogo opasnije u ovom pismu. **Legija**, čovek koji je osuđen višestruko za nekoliko političkih ubistava, uključujući i za ubistvo premijera Đinđića, sasvim nedvosmisleno **podstrekuje nasilje** protiv Sonje Biserko, optužujući je za nepatriotizam i za vređenje crkve i ostalih institucija koje su po njemu mera nacionalnog ponosa Srba i Srbije. Legija, kao čovek podzemlja povezan sa službom državne bezbednosti, sigurno ovo pismo nije napisao nadahnut zatvorskom atmosferom nakon analize izveštaja *Helsinškog odbora za ljudska prava*, nego sa ciljem da se Sonji Biserko **nanese zlo i da ona postane legitimna meta za odstrel** od strane istih takvih patriota kao što je i on sam i kojih je prepuna duboko kriminalizovana Srbija. Tim povodom, YUCOM se obratio **Specijalnom tužiocu za organizovani kriminal, Ministru unutrašnjih poslova, BIA i Ministru kulture u periodu** od 6. do 9. oktobra 2008. godine.¹⁰ U zahtevu upućenom MUP-u i BIA, tražena je procena stanja bezbednosti Sonje Biserko.

Pismo solidarnosti
Sonji Biserko

Zahtev ministru kulture i tužiocu
za organizovani kriminal
da reaguju pismje Kurira

Saopštenje povodom
obraćanja MUP i BIA

Napadi u dnevnom listu „*Pravda*” se takođe nastavljaju. U tekstu pod nazivom „*Predsednica Helsinškog odbora ponovo pljuje po sopstvenoj zemlji*”, „Pravda” 24. oktobra 2008. godine predlaže **proterivanje** Sonje Biserko, jer je na međunarodnoj konferenciji koja je održana u Prištini po navodima „Pravde” ...„savetovala kosovsku „Vladu” da pridobije Srbe za projekat nezavisnosti”.

U ovom tekstu, predsednik opozicione Nove Srbije, **Velimir Ilić**, po ko zna koji put napada braniteljke ljudskih prava i Sonju Biserko i izjavljuje: ...

¹⁰ Saopštenja i pisma mogu se naći na web-site YUCOM-a: www.yucom.org.rs

YUCOM

Komiteo pravnika za ljudska prava

Svetogorska 17, 11000 Beograd, Republika Srbija, Tel/Fax: +381 11 33 44 235; +381 11 33 444 25;
e-mail yucomoffice@gmail.com www.yucom.org.yu

...”Krajnje je vreme da se nešto poradi kako pojedinci ne bi mogli da pljuju po svojoj državi i njenim isntitucijama.” **Elena Božić Talijan**, članica Srpske radikalne stranke ističe: „Biserko zarađuje blaćenjem svoje države i srpskog naroda” i naglašava: ...”da ni na prošli izveštaj Helsinškog odbora za ljudska prava koji je bio fašistički niko nije reagovao...” te...”da je tragično da neko zarađuje blaćenjem svoje države i srpskog naroda”. Poslanik DSS-a **Dragan Šormaz** pridružuje se napadima i zalaže za vladavinu prava i demokratske principe, a ceo slučaj prebacuje na netransparentno finansiranje NVO (jedan od najklasičnijih stereotipa protiv NVO). U anterfileu ovog teksta, pod nazivom „**Našla primer u fašizmu**” advokat Toma Fila¹¹ poručuje Sonji Biserko da je pre takve izjave morala pre svega da „pogleda srpske grobove”¹², i dodaje da ideja nije njena i nije originalna (zavadi Srbe pa vladaj) jer je tako nešto urađeno za vreme Drugog svetskog rata sa NDH.

* * * * *

YUCOM se obratio Bezbednosno-informativnoj agenciji (BIA) zahtevajući da BIA u skladu sa svojim nadležnostima izvrši procenu bezbednosti Sonje Biserko, kako bi se eventualno preduzete odgovarajuće mere zaštite, s obzirom da je Sonja Biserko bila i žrtva direktne fizičke pretnje. Na ovaj zahtev Bezbednosno-informativna agencija **nikada nije odgovorila**, što najviše govori o odnosu nadležnih državnih organa i same države u odnosu na humanu bezbednost kao osnovnog ljudskog prava.

¹¹ Blizak prijatelj i saradnika Željka Ražnjatovića Arkana, branilac nekoliko optuženika pred Haškim tribunalom i sadašnji specijalni savetnik ministra unutrašnjih poslova Ivice Dačića

¹² Inače tema srpskih grobova je veoma katuelna još od početka ratova na prostoru bivše Jugoslavije, koju je na neki način instalirao akademik Dobrica Ćosić, vezujući srpski identitet i nacionalne interese za mesta gde se nalaze srpski grobovi

